

5. Международное публичное право: учебник для бакалавров / Л. П. Ануфриева, К. А. Бекашев, Д. К. Бякешев [и др.]; отв. ред. К. А. Бекашев. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2013. – 1000 с.

УДК 347.822.4(043.2)

Шапенко Л. О., асистент,
Поляцко А. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

АВІАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Цивільна авіація є невід'ємним елементом авіатранспортної системи та перспективною високотехнологічною галуззю, яка сприяє соціально-економічному розвитку як України, так і всієї світової спільноти. Разом з тим, цивільна авіація є одним з найбільш уразливих об'єктів, який може становити значну загрозу для людства. Це зумовлене не лише тим, що експлуатація авіаційного транспорту є джерелом підвищеної небезпеки, а й тим, що останніми роками спостерігається збільшення кількості правопорушень, терористичних актів в цивільній авіації, а також зростання ризиків виникнення антиправових актів в аеропортових комплексах. Все це свідчить про глобальність проблеми авіаційної безпеки та актуальність питань щодо забезпечення здійснення дієвих заходів, спрямованих на попередження незаконного втручання в діяльність цивільної авіації.

Згідно Повітряного кодексу України авіаційна безпека – це комплекс заходів із залученням людських і матеріальних ресурсів, який призначений для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання [1]. Іншими словами кажучи, авіаційна безпека – це стан захищеності цивільної авіації від протиправних втручань в її діяльність, тобто відсутність недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю нанесення збитків від незаконного втручання в діяльність цивільної авіації.

Світовим лідером по розробці стандартів і рекомендацій щодо забезпечення авіаційної безпеки є Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO). Саме під її керівництвом за останні роки вдалося досягти суттєвого прогресу у підвищенні авіаційної безпеки у всьому світі. Зокрема, мова йде про прийняття в 2010 р. на 37-й Асамблеї ІКАО Декларації про авіаційну безпеку та Всеохоплюючої стратегії по розробці стандартів і рекомендацій в сфері забезпечення

авіаційної безпеки (ICASS) [2, с. 216]. Даною декларацією визначено пріоритетні напрямки діяльності держав-членів ІКАО:

- впровадження Стандартів та Рекомендованої практики ІКАО в сфері авіаційної безпеки;
- підвищення ефективності процедури огляду службами безпеки;
- підвищення якості застосовуваних технологій та підготовки персоналу;
- підвищення безпеки вантажних перевезень;
- застосування методики посиленого захисту документів та перевірки їх справжності;
- послідовне усунення недоліків, виявлених в процесі Універсальної програми перевірок в сфері забезпечення авіаційної безпеки;
- надання технічної допомоги державам у забезпеченні авіаційної безпеки;
- застосування механізмів співпраці серед держав-членів організації;
- здійснення обміну передовою практикою та інформацією [3].

Україна в сфері цивільної авіації має широкі міжнародно-правові зобов'язання, оскільки є членом не лише Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), а й інших міжнародних організацій, таких як: Європейська конференція цивільної авіації (ЄКЦА), Європейська організація по безпеці аеронавігації (ЄВРОКОНТРОЛЬ), Міждержавна рада по авіації і використанню повітряного простору (Міждержрада), Міждержавний авіаційного комітету (МАК).

Результатом тісної співпраці з міжнародною спільнотою у сфері безпеки цивільної авіації та авіаційної безпеки зокрема, стало прийняття Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» від 21 березня 2017 р. № 1965-VIII, що свідчить про помірковані кроки України у напрямку вдосконалення правового регулювання цивільної авіації та механізму захисту її діяльності від актів незаконного втручання.

Документ враховує стандарти ІКАО, Європейського Союзу, ЄКЦА, Євроконтролю у сфері авіаційної безпеки, вимоги Ради Безпеки ООН про спрямування спільних зусиль на запобігання і припинення терористичних актів, зокрема резолюції від 28 вересня 2001 року № 1373, а також зміни в нормах українського законодавства, які відбулися за період після введення в дію Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації в 2003 р. Даним Законом визначено засади щодо забезпечення авіаційної безпеки, регулярності та ефективності повітряних перевезень шляхом введення правил, практики та процедур, що передбачають заходи захисту від актів незаконного втручання [4].

Основним завданням Програми є розподіл обов'язків між контрольними органами і службами, діяльність яких спрямована на забезпечення авіаційної безпеки; встановлення правил впровадження та здійснення заходів забезпечення авіаційної безпеки пасажирів; авіаційного персоналу та персоналу, який задіяний в авіаційній діяльності; повітряних суден; майна, яке перевозиться повітряними суднами; об'єктів суб'єктів авіаційної діяльності незалежно від форми власності та підпорядкування [4].

Як висновок необхідно зазначити, що впровадження нових стандартів та правил забезпечення авіаційної безпеки цивільної авіації дозволить значно підвищити рівень безпеки повітряних перевезень шляхом впровадження проактивного підходу до державного регулювання діяльності цивільної авіації шляхом постійного виявлення та усунення ризиків при здійсненні авіаперевезень.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>

2. Деркачевский И.В. Анализ международной и украинской правовых баз по обеспечению авиационной безопасности / И.В. Деркачевский, А.А. Сердюков // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии. – 2016. – № 74. – С. 216-221.

3. Безопасность полетов, авиационная безопасность, экологическая устойчивость [Електронний ресурс] // Журнал ИКАО. – 2010. – № 6. – Вып. 65. – С. 9-10. – Режим доступу: https://www.icao.int/publications/journalsreports/2010/6506_ru.pdf

4. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 21.03.2017 р. №1965-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1965-19>

УДК 347.8(043.2)

Бідюк Д. Ю., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шапенко Л. О., асистент

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Аналіз розвитку авіаційної галузі провідних авіаційних країн світу свідчить про необхідність активної участі держави як регулюючого